

Het droommuseum van...

Museumwoorden, meest voorkomende (repertorium van)

labeldrift, status, legitimatie, **minor artists**, toiletgroep, kunst blijft mysterie², passie, ontroering, onafhankelijke geesten (-Harald Szeemann³), kritische distantie, in de markt zetten, bestands-catalogus, stijlkritiek, **Fett Ecke** (-smeltfactor 20, restauratieproblematiek, Beuys), ordeningsprincipes, vormanalyse, bewogen beweging, geen plaatje-met-praatje, strenge meneer (-Edy de Wilde), cultuurkritische verteller, gefragmenteerde werkelijkheid, brede taakopvatting, geïntegreerd collectiemodel, Wunderkammer, cultureel ondernemerschap, gemeentepolitiek, voorwaardenscheppend kunstbeleid, publiekstrekker, topstuk, bus Japanners, Tempel zonder Drempel, liever niet dansen onder De Nachtwacht, Uitmarktfolderette, relikwieën van het verleden, wanhopig verdwaald, sponsorverving, groepjes huisvrouwen, het hoeft niet altijd Rembrandt en Mondriaan te zijn, kunst vraagt Tijd, Moeite en Aandacht, **brand marketing**, toegenomen kijkintelligentie, Sjarel Ex (-praktisch romanticus), **'art should raise questions'**, Jan Hoet (-kunsthistorisch schaduwboxen), Sandberg-erfenis⁴, index, decontextualisering (-Metropolis M), beveiligingsmonitor (-Van Gogh), museale opfriscursus, drankzuchtige, depressieve kunstfilosofen (-aesthetica, gebabbel), cultuurprofetenrol, **deep content**, curatormodellen, paradigma, mentale ruimte, paladijnen (-directeursknecht), het museum als gedecoreerde schuilkamer, jezelf op de kaart zetten, ouderen- en allochtonenparticipatie (-heilloze PvdA-politiek), vrije rollatorzone, spektakelbehoefte, kunst en bedrijf, kantinejuffrouw, personeelsfeest (-partner thuislaten), koffiobar, achterkamertje, catalogustekst, tekstbordje, moedwillige verkleuring (-communicatie), het

'Collectie, onderzoek, educatie, participatie, classificatie, inventarisatie, depot, ontsluiting, toeschrijving, routing, maatwerk, titelbordje, pr, communicatie, marketing, **mission statement**, mondige bezoeker, persdressuur, verzelfstandiging, groei-kansen, kassa, macht der getallen, ontzamen, eilandencultuur, deelcollectie, plughaak, wand, opbouwploeg, nieuwjaarstoespraak, museumvereniging, smoel, logo, dolle dwaze collectiedagen, ambtenaar, integriteit, disciplineoverschrijdend werken, dagrapporten, gastvrouw, zelfreflectie (-huisfilosoof'), esthetiek van de museumruimte (-**white cube**), Joep van Lieshouts Grote Gratis Koffietheorie, debat, discussie, panel, zinloze vragen, Mondriaanstichting, schenking, Henk van Os (-vaderfiguur), Rudi Fuchs (-Homo Classicus Modernicus), verborgen en vergeten hoekjes, multimediarondleiding, documentatie, stamkaart, afdeling behoud en beheer, inventarisnummer, de Lift, de Directeur en de getergde Conservator, Zijn Visie, Zijn Canon, Zijn Pantheon, de opening, de Vrienden, de Rode Wijn, museaal zelfvertrouwen, hakblok van museale zelftwijfel (-**Museumvisie**), utopische verlangens, realiteitszin, **shake out**, erfgoed, terreur van bezoekersaantallen, museumnacht, datingpotentie, objectfetisjisme, woedende BKR-kunstenaars (-spijkerpak), artefact, tempel van kunst en cultuur, Frans Haks (-**cutting edge**), legitimatie, **feel good**-ervaring, kijkdoos, kenniscentrum, transparantie, de postume resurrectie van Wim Beeren (-laatste intellectueel van museumland), profiel, doelgroepbeleid, klanttevredenheid, herhalingsbezoek, context, dynamiek, losse schroeven, kunsthistorisch scherprechter, kijkmachine, postmoderne meerduidigheid,

Uit alle windstreken Ko van den Bosch

Oor van Van Gogh (-schaamlap), de kruisgang van het Genie, Het Finale Oordeel, **'Altersstil'** (-De Kooning, -alzheimerfase), aankoopcommissie, de zuurpruimen van de kunstkritiek, crisis van de kunstkritiek, Jan Bart Klasterprijs voor de kunstkritiek (-Ed van Hinten, Paul Kempers, Camiel van Winkel), beleveniseconomie, nieuwbouwplannen (-architectenburo Siza, Venturi & Belliot), kan Nijntje de museumkar trekken?, versmelting kunst en leven (-Allan Kaprow⁵), collectieplan, nationale schatkamer, het museum is geen ballenbak, permanente opstelling, elitisme, missie, jargon (-boeventaal der doctorandussen), waan van de dag, verlichtingstaak, verpretparkisering, strategie (-geheime agenda's, stijf staan van), het museum als relaxstretcher voor de geest,

zondagmiddagdoders, huisfilosoof, gratis koffie, gratis koffie, CRISIS, CRISIS, CRISIS, plughaken, plughaken, plughaken en komt het museum nou naar de bezoeker toe of was het andersom?'

Paul Kempers is kunsthistoricus en woorddompteur. Hij werkte in de jaren negentig als assistent-conservator bij de afdeling Wetenschappelijke Documentatie van het Stedelijk Museum. Het afgelopen seizoen was hij huisfilosoof van het Centraal Museum.

Ko van den Bosch (illustratie) is toneelschrijver, tekenaar en artistiek leider van theatergroep Alex d'Electrique.

1 Zie: Geloofsbrief van de huisfilosoof ('de lutherse methode'), Centraal Museum, september 2003: '1. De huisfilosoof wil nooit meer de term MUSEUM IN CRISIS horen. 2. De huisfilosoof breekt zorgeloos een lans voor het kunstobject als de materialisering van een idee, gedachte of droom. 3. De huisfilosoof ziet het museum als een maatschappelijk onthechte rots in de kunstbranding; een bron van kennis en inspiratie, een relaxstretcher voor de geest.'

2 Beeldend kunstenaar Reinier

Lucassen: 'Kunst is een onaangepaste vraag met een daarop onaangepast antwoord.'

3 'Ich bin ein sogenannter "wilder" Denker, der sich am mythischen und utopischen Gehalt der Hervorbringungen menschlichen Geistes und menslicher Tätigkeit labt. Ich bin also unwissenschaftlich, spekulativ, anarchisch (nicht terroristisch), liebe das Obsessive, weil in der Kunst nur einseitig subjektives eines Tages objektiv gewertet werden kann.'

– Harald Szeemann, oud-directeur van de Berner Kunsthalle, samensteller Documenta 5 (1972).

4 Willem Sandberg, directeur Stedelijk Museum 1945-1962: 'Het gaat om zien / niet om kennis / veel mensen studeren kunstgeschiedenis / omdat ze niet zien / ze hopen door lezen ziende te worden.'

5 "'Life" in the museum is like making love in a cemetery.' – Allan Kaprow, happening-kunstenaar, docent en publicist.

Het Nationaal Historisch Museum bestaat al

De discussie over een **nationaal historisch museum** verraadt een hoge mate van onzekerheid. Het probleem is dat de begrippen **nationaal, historisch en museum** alledrie problematisch zijn. Dat is geen normatieve uitspraak, maar de vaststelling van een feit. Hoe doordacht mijn – of uw – opvattingen over deze begrippen ook zijn, we moeten ze waar maken in een wereld waarin de burendikwijls andere – en net zo geprononceerde – ideeën koesteren. Vaak genoeg zou ik willen dat het anders was, maar normatieve eenduidigheid krijg je, godzijdank, niet op bestelling. En een vlucht vooruit, desnoods naar het verleden, helpt ook niet echt...

Het leuke van discussie over een museum is dat die uiteindelijk heel concreet wordt, omdat ze over spullen gaat. Wat is rotzooi en wat is de moeite van het bewaren, zelfs het tonen, waard? Een mooie, concrete vraag, maar ook een vraag om gek van te worden als het om de inrichting van 'het', door sommigen gedroomde, nationale historische museum gaat.

Wat geweest is, is geweest. Wat overblijft, zijn talloos veel herinneringen en een onafzienbare zee van spullen. Miljoenen bouwstenen voor verhalen, waarin het verleden pas geschiedenis wordt. Maar wiens verhaal mag meedoen, wiens geschiedenis doet ertoe in zo'n nationaal museum?

Slappe koek Ik weet zeker dat de voorstanders van zo'n nationaal historisch museum dit maar geneuzel vinden. Slappe koek. Is het immers niet de hoogste tijd om daden te stellen? Krachtige daden liefst. Niet voor niets hebben sommigen, in besloten discussiebijeenkomsten¹, geconfronteerd met hinderlijke vragen van historici,

gepleit om de verantwoordelijkheid voor de inrichting van zo'n museum desnoods maar aan één persoon te geven. Zijn we eindelijk van de kunstpausen af, krijgen we een paus voor de geschiedenis – want laten we wel wezen, Vaticaanse toestanden worden dat natuurlijk wel...

Het probleem is heel simpel. Nederland tast nogal in het duister waar het gaat om zijn identiteit. 'De wereldbeelden zijn versplinterd, maar we blijven jongleren met de scherven', schreef Komrij al heel lang geleden. De roep om krachtigheid komt daaruit voort, maar kan alleen beantwoord worden door het probleem te negeren.

Een van de echte liberale verworvenheden van de historische wetenschap is dat zij ons het verleden heeft leren zien als een veelvoud van geschiedenissen. Sommige historici construeerden de geschiedenis als een verleden tijd waarin ook vrouwen een rol lijken te hebben gespeeld. Of als een vreemd land waar het stonk als de ziekte. Of op nog duizend andere manieren...

Terug naar de vraag. Ik draai die om: wat hoort er niet in zo'n nationaal historisch museum? Hoort de geschiedenis van onze landbouw er niet in, en blijven we dan maar tot in lengte van jaren die eenzijdige fixatie op steden en stedelijkheid cultiveren, als bouwstenen van 'onze' identiteit? Knap kortzichtig, als je tot je laat doordringen dat de groei van onze steden in de zeventiende eeuw alleen maar mogelijk was doordat zich rondom die steden een innovatieve landbouw ontwikkelde, die zelfs boter voor de Engelse marine exporteerde. Een van de grootste museale schandalen van dit